

Arrondissementsrechtbank Utrecht 12 februari 1992

PREMIEVRIJSTELLING VÓÓR INGANG WAO-UITKERING

Het bepaalde in het pensioenreglement van Pensioenfonds Y, inhoudende dat de pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid in de zin van de WAO van 65% of meer ten laste van het pensioenfonds plaats heeft, brengt mee dat ook in geval van ontbinding van de arbeidsovereenkomst gedurende het eerste ziektejaar vanaf de datum van het ontslag recht op premievrije voortzetting van de pensioenopbouw bestaat. Het verweer van het pensioenfonds, dat inhield dat de strekking van de bepaling was dat eerst nadat recht op een WAO-uitkering ontstond de pensioenopbouw premievrij zou worden voortgezet ten laste van het pensioenfonds, faalt.

De vordering van X hield in – voor zover van belang – een verklaring voor recht te geven inhoudende dat Pensioenfonds Y de pensioenopbouw van X premievrij diende voort te zetten. Vast stond dat X begin tachtiger jaren bij zijn werkgever in dienst was getreden. De arbeidsovereenkomst met zijn werkgever was in 1985 door de kantonrechter te Utrecht ontbonden gedurende de periode waarin X een uitkering krachtens de ZW ontving. Direct aansluitend op de ZW-uitkering werd aan X een uitkering krachtens de WAO toegekend. In het pensioenreglement van Pensioenfonds Y was de volgende bepaling opgenomen:

"Tijdens het bestaan van arbeidsongeschiktheid van 65% of meer in de zin van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering blijven voor een deelnemer voor wie het recht op vrijstelling van premiebetaling is medeverzekerd, de aanspraken op ouderdoms-, weduwen- en wezenpensioen in stand".

X stelde ter ondersteuning van zijn vordering dat het mogelijk is reeds vóórdat een uitkering krachtens de WAO ingaat voor 65% of meer arbeidsongeschikt te zijn in de zin van de WAO. Omdat gezien de aard van zijn arbeidsongeschiktheid reeds voor de ingang van zijn WAO-uitkering vaststond dat hij voor 65% of meer arbeidsongeschikt was in de zin van de WAO, stelde hij vanaf de ontslagdatum recht te hebben op premievrije voortzetting van zijn pensioenopbouw ten laste van het pensioenfonds.

Pensioenfonds Y verweerde zich door te stellen dat de strekking van het in het pensioenreglement bepaalde met betrekking tot de pensioenopbouw was dat slechts dan recht bestond op premievrije voortzetting van de pensioenopbouw ten laste van het pensioenfonds, indien een WAO-uitkering werd verkregen.

De Rechtbank stelde X in het gelijk.

Noot.

1. De gevolgen van arbeidsongeschiktheid voor pensioenopbouw.

Pensioenregelingen bevatten in het algemeen een bepaling die inhoudt dat de pensioenopbouw stopt wanneer het dienstverband tussen werkgever en werknemer wordt verbroken. Een uitzondering op deze regel geldt in de meeste gevallen wanneer het dienstverband wordt verbroken nadat een werknemer recht verkregen heeft op een uitkering krachtens de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO).

Wanneer een werknemer arbeidsongeschikt wordt, ontstaat na het verstrijken van een periode van twee dagen recht op uitkering krachtens de Ziektewet (ZW). Een ZW-uitkering heeft een maximale duur van 52 weken (art. 29, lid 3 en art. 29, lid 2 ZW). Na het verstrijken van deze periode ontstaat recht op een uitkering krachtens de WAO, wanneer aan de daarvoor geldende eisen is voldaan (art. 19, lid 1 WAO).

Een werkgever mag een arbeidsongeschikte werknemer op grond van art. 1639h, lid 3 BW pas ontslaan nadat de arbeidsongeschiktheid twee jaar onafgebroken heeft geduurd. Gedurende het ziektejaar en het eerste jaar waarin een WAO-uitkering wordt genoten, blijft het dienstverband tussen werkgever en werknemer in stand.

In veel pensioenregelingen is een regeling opgenomen voor premievrije voortzetting van pensioenopbouw gedurende de periode waarin recht op WAO-uitkering bestaat. De regeling voor premievrije voortzetting heeft tot gevolg dat de pensioenopbouw in geval van arbeidsongeschiktheid ongewijzigd wordt voortgezet nadat de ZW-periode

is verstreken. Voor de werkgever zijn aan voortzetting van de pensioenopbouw vanaf dat moment geen kosten meer verbonden. Een arbeidsongeschikte werknemer kan na verstrijken van het ziektejaar een salarisverhoging krijgen bijvoorbeeld ten gevolge van een in de CAO vastgestelde loonronde. In dat geval is de werkgever mogelijkwijs nog pensioenpremie verschuldigd voor de financiering van een met de loonsverhoging corresponderende verhoging van de pensioenrechten.

Het recht op premievrije voortzetting van de pensioenopbouw gedurende een periode waarin recht op WAO-uitkering bestaat, kan op vele manieren worden vastgelegd. Een ongelukkig gekozen formulering in het voor X geldende pensioenreglement deed X en Pensioenfonds Y bij de rechter belanden.

2. De zaak XI Pensioenfonds Y.

In art. 15 van het pensioenreglement van Pensioenfonds Y was bepaald dat "tijdens het bestaan van arbeidsongeschiktheid van 65% of meer in de zin van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering voor een deelnemer voor wie het recht op vrijstelling van premiebetaling is medeverzekerd de aanspraken op ouderdoms-, weduwen- en wezenpensioen in stand" blijven. Op deze bepaling spitste het geschil tussen X en het pensioenfonds zich toe. De arbeidsovereenkomst tussen X en zijn werkgever werd op verzoek van X, en een in reconventie gedaan verzoek van de werkgever van X, ontbonden door de kantonrechter in de periode waarin X een uitkering krachtens de Ziektewet (ZW) ontving. Aansluitend op het beëindigen van deze ZW-uitkering verkreeg X een uitkering krachtens de WAO.

X stelde dat art. 15 van het Pensioenreglement van het pensioenfonds inhield dat ondanks het feit dat het dienstverband met zijn werkgever was beëindigd, zijn pensioenaanspraken in stand bleven. X motiveerde het door hem ingenomen standpunt door te stellen dat men ook gedurende de ZW-periode voor 65% of meer arbeidsongeschikt in de zin van de WAO kan zijn. Een voorbeeld ter verduidelijking. Stel

dat iemand ten gevolge van een verkeersongeval een dwarslaesie oploopt en daardoor blijvend verlamd raakt, waardoor vaststaat dat hij nimmer meer aan het arbeidsproces zal kunnen deelnemen. Hij verkrijgt in die situatie recht op een ZW-uitkering, en aansluitend op een WAO-uitkering. Vanaf het moment waarop de blijvende verlamming is geconstateerd staat vast dat de betrokkene (ook in het ziektejaar) voor meer dan 65% arbeidsongeschikt in de zin van de WAO is en zal blijven!

Het ontslag is in de opvatting van X niet relevant, en het pensioenfonds zou verplicht zijn de pensioenopbouw te continueren gedurende het restant van de ZW-periode én vanaf de datum waarop de WAO-uitkering ingaat, zolang de arbeidsongeschiktheid voortduurt. Het pensioenfonds stelde dat art. 15 van het pensioenreglement inhield dat de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikten slechts dan doorloopt, wanneer degene die arbeidsongeschikt geworden is nog in dienst van de werkgever is wanneer recht op uitkering krachtens de WAO ontstaat. In die opvatting loopt de pensioenopbouw gedurende de ZW-periode door ten laste van de werkgever en gedurende de WAO-periode ten laste van het pensioenfonds.

De Rechtbank stelde X in het gelijk. In art. 15 van het pensioenreglement ontbreekt een koppeling met het verkrijgen van een uitkering krachtens de WAO. Voldoende voor het verkrijgen van recht op premievrije voortzetting van de pensioenopbouw ten laste van het fonds is het voor 65% of meer arbeidsongeschikt zijn in de zin van de WAO. X was al in de ZW-periode voor meer dan 65% arbeidsongeschikt in de zin van de WAO. Het ontslag belet niet dat recht op premievrije voortzetting van de pensioenopbouw ten laste van het pensioenfonds wordt verkregen.

3. De gevolgen van de uitspraak van de Rechtbank voor de praktijk.

De Rechtbank deed zijn uitspraak op basis van grammaticale uitleg van art. 15 van het Pensioenreglement van het pensioenfonds. Daarbij wordt de tekst letterlijk en taalkundig uitgelegd: wat staat daar nu precies? Het gevolg van de uitspraak is dat de werkgever steeds van het pensioenfonds premievrije voortzetting van de pensioenopbouw kan verlangen wanneer een werknemer ziek is, mits de ziekte van zodanige aard is dat

de zieke voor 65% of méér arbeidsongeschikt is in de zin van de WAO. De mate van arbeidsongeschiktheid moet van geval tot geval worden vastgesteld. Daarbij wordt feitelijk vooruitgelopen op de eventueel na het eerste ziektejaar door de bedrijfsvereniging af te geven WAO-beschikking.

Hiervoor is aangegeven hoe de premievrijstelling in verband met arbeidsongeschiktheid in pensioenregelingen pleegt te worden geregeld. Het pensioenfonds stelde dat art. 15 in deze zin diende te worden geïnterpreteerd. De Rechtbank liet grammaticale interpretatie prevaleren boven de teleologische interpretatie zoals door het pensioenfonds voorgestaan. Bij teleologische uitleg van een tekst wordt meer gekeken naar wat de bedoeling nu is geweest van partijen bij het redigeren van het reglement. Dit is opmerkelijk, daar X zelf zijn vordering trachtte te onderbouwen door te stellen dat "de strekking van art. 15 van het pensioenreglement is... het waarborgen van pensioenaanspraken van personen die recht hebben op een WAO-uitkering". Gezien het feit dat de strekking van art. 15 van het Pensioenreglement klaarblijkelijk óók voor X duidelijk was, had de Rechtbank er beter aan gedaan de strekking van art. 15 te laten prevaleren boven de letterlijke tekst.

De casus die aan de Rechtbank werd voorgelegd is een schoolvoorbeeld van een casus die door teleologische rechtsvinding had moeten worden opgelost. Het in pensioenregelingen gebruikelijke systeem voor premievrije voortzetting van de pensioenopbouw in verband met arbeidsongeschiktheid heb ik hiervoor uiteengezet. Dit systeem houdt in dat vanaf de datum waarop recht verkregen wordt op een WAO-uitkering de pensioenopbouw ten laste van het pensioenfonds of de verzekeringsmaatschappij die als uitvoerder van de pensioenregeling optreedt wordt voortgezet. Voortzetting heeft uiteraard slechts dan plaats, indien het recht op premievrije voortzetting van pensioenopbouw in verband met arbeidsongeschiktheid is mede-verzekerd en aan de deelnemer aan de pensioenregeling is toegezegd. Gedurende een periode van ziekte staat niet vast of de zieke duurzaam arbeidsongeschikt is, of slechts tijdelijk, zodat (spoedig) herstel in de lijn der verwachtingen ligt. In de ZW-periode pleegt de pensioenopbouw dan ook ten laste van de werkgever te worden

gecontinueerd. Voor de beoordeling van duurzame arbeidsongeschiktheid is de WAO-beschikking in het algemeen doorslaggevend. Voor het beoordelen van het bestaan van recht op premievrije voortzetting van de pensioenopbouw ten laste van het pensioenfonds of de verzekeringsmaatschappij wordt een keuring verricht. Aan de hand van deze keuring wordt de mate van arbeidsongeschiktheid vastgesteld. Dit evenwichtige systeem dat het pensioenfonds, onder andere blijkens de aangehaalde stelling van X zelf beoogde te volgen, is door de Rechtbank doorkruist.

De Rechtbank hanteerde een strikt grammaticale uitleg van het pensioenreglement van het fonds. Het had de Rechtbank gesierd in deze casus tot een meer zelfstandige, teleologische, rechtsvinding te komen, die recht deed aan de strekking van de contractuele regeling die het onderwerp van het geschil was.

4. Een procedureel facet.

Tot slot nog een opmerking van procesrechtelijke aard. X stelde zijn vordering tegen Pensioenfonds Y in bij de rechtbank. Omdat inzake vorderingen met betrekking tot een arbeidsovereenkomst, waartoe in 1989 ook vorderingen ter zaken een pensioenregeling werden gerekend, de kantonrechter bevoegd is (art. 39, onder 2 Wet op de rechterlijke organisatie en art. 33 Pensioen- en spaarfondsenwet), had X zijn vordering ook bij de kantonrechter kunnen indienen. Door de procedure te starten bij de rechtbank is een rechtsgang in hoger beroep verspeeld. Het pensioenfonds heeft hiertegen geen verweer gevoerd. Het pensioenfonds stond, nadat de procedure voor de rechtbank verloren was, slechts de mogelijkheid open om in cassatie te gaan. Een cassatieberoep zou het pensioenfonds echter niet hebben gebaat. De Hoge Raad oordeelt immers slechts over de toepassing van het objectieve recht door een lagere rechter. De uitleg van een bepaling in een pensioenreglement is een feitelijk oordeel. Het pensioenfonds had dan ook niet aan de onredelijke consequenties van de uitspraak kunnen ontkomen door hoger beroep in te stellen.

Mr. W. P. M. Thijssen
Hoofd Juridische Zaken
Delta Lloyd
Pensioenen